

Librie
MARIO PUZO

Respect pentru oameni și cărți

SICILIANUL

volumul 1

Traducere de Florin Stănescu

Editura ORIZONTURI

Capitolul 1

Michael Corleone stătea aşezat pe un ponton lung de lemn şi privea uriaşul vas transoceanic pornind din Palermo spre America. Ar fi trebuit să plece şi el cu nava aceea, dar sosiseră instrucţiuni noi de la tatăl său.

Le făcu un semn de rămas bun celor din bărcuţa de pescuit care-l adusese pe chei – oameni ce-l păziseră în anii din urmă. Barca plutea în siajul alb al vaporului, ca o rătuşcă vitează după mama ei. Cei de la bord îi făcură semne la rândul lor; n-avea să-i mai vadă.

Pontonul propriu-zis forfotea de hamali agitaţi, cu bonete şi haine largi, descărcând alte nave şi urcând mărfurile în camioanele aliniate de-a lungul cheiului. Erau oameni scunzi şi vânosii, arătând mai mult arabi decât a italieni, cu feţele umbrite sub cozorocul tichiilor. Printre ei se vor fi aflat noi gărzii de corp, spre a se asigura că nu i se va întâmpla nici un rău lui Michael înaintea întâlnirii cu Don Croce Malo, *Capo di Capi*¹ al „Prietenilor Prietenilor“, cum li se spunea în Sicilia. Ziarele şi lumea din afară îi numeau Mafia, dar în Sicilia cuvântul Mafia nu apărea niciodată pe buzele cetătenilor de rând. După cum nici Don Croce

¹ Şeful Şefilor (it.).

Malo nu era numit, un moment măcar, *Capo di Capi*, ci „Sufletul cel Bun”.

În cei doi ani ai săi de exil în Sicilia, Michael au-zise multe povești despre Don Croce, unele atât de fantastice, încât aproape că nu-i venea să creadă în existența unui astfel de om. Dar instrucțiunile transmise de tatăl său erau clare: i se ordona să ia prânzul cu Don Croce chiar în acea zi. Iar ei doi aveau să aranjeze evadarea din Sicilia a celui mai mare bandit al țării, Salvatore Giuliano. Michael Corleone nu putea părăsi Sicilia neînsoțit de Giuliano.

În capătul digului, la nici cincizeci de metri distanță, o enormă mașină neagră era parcată pe strada îngustă. În fața ei stăteau în picioare trei bărbați, dreptunghiuri întunecoase decupate în pânza strălucitoare a luminii ce cobora precum o cortină de aur din soare. Michael porni spre ei. Se opri un moment să-și aprindă o țigară și să privească orașul.

Palermo se odihnea pe fundul unei depresiuni create de un vulcan stins, copleșit de munți pe trei laturi și scăpând pe cea de-a patra în albastrul orbitor al Mării Mediterane. Orașul sclipea sub razele aurii ale soarelui de amiază siciliană. Filoane de lumină roșie izbeau pământul, ca și cum ar fi reflectat sâangele vărsat pe solul Siciliei timp de nenumărate secole. Razele ca aurul scăldau impozantele coloane de marmură ale templelor grecești, zveltele minarete musulmane, fațadele teribil de complicate ale catedralelor spaniole; pe coasta unei coline îndepărtate se încruntau bastioanele unui străvechi castel normand. Toate părăsite de oștiri diverse și crude, ce stăpâniseră Sicilia încă dinaintea nașterii lui Christos. Dincolo de zidurile castelului, munți conici

cuprindeau ușor efeminatul Palermo în strangularea unei îmbrățișări, ca și cum împreună s-ar fi lăsat grătios în genunchi, funie petrecută strâns pe după gâtul orașului. În înaltul văzduhului, nenumărați șoimi roșii, mici săgetau albastrul strălucitor al cerului.

Michael se îndreptă către cei trei bărbați ce-l aşteptau în capătul pontonului. Trăsături și trupuri se conturau din dreptunghiurile lor negre. Cu fiecare pas îi putea distinge mai clar și păreau că se desprind unul de altul, răsfirându-se, ca pentru a-l învălu în salutul lor.

Acești oameni cunoșteau, toti trei, istoria lui Michael. Faptul că era cel mai Tânăr fiu al marelui Don Corleone din America, Nașul, a cărui putere se întindea chiar și până-n Sicilia, că ucisese un înalt funcționar al poliției în New York City, cu prilejul execuției unui dușman al Imperiului Corleone, că stătuse ascuns și exilat aici, în Sicilia, datorită acestor omoruri și că acum, în fine, problemele fiind „aranjate”, era pe cale să se întoarcă în patrie pentru a-și relua locul de prinț moștenitor al Familiei Corleone. Îl studiau pe Michael, felul său de-a se mișca atât de iute și fără efort, prudența lui în permanentă alertă, obrazul înfundat înăuntru ce-i dădea infățișarea unui om care a îndurat suferințe și primejdii. Era în mod evident un om de „respect”¹.

Când Michael păși de pe dig pe chei, primul care-l întâmpină fu un preot, trup plinuț în sutană, cap încununat de-o pălărie slinoasă, ca un liliac. Gulerul clerical alb, deasupra căruia se arăta un chip dolofan, lumesc, și era spuzit cu praful roșu al Siciliei.

¹ În original: of „respect”; ital.: di rispetto (respectabil) (n.t.).

Acesta era Părintele Benjamino Malo, frate al marelui Don Croce. Avea un fel de-a fi timid și cucernic, dar îi era devotat renumitei sale rude, și nici nu clipea că avea diavolul atât de aproape de săn. Gurile rele șopteau chiar că-i oferea lui Don Croce secretele confesionalului.

Părintele Benjamino zâmbi nervos în timp ce strângea mâna lui Michael și păru surprins și ușurat de rânjetul pieziș dar prietenos al acestuia, atât de necaracteristic pentru un ucigaș celebru.

Al doilea bărbat nu fu la fel de cordial, deși destul de politicos. Era Inspectorul Frederico Velardi, șeful Poliției de Securitate a întregii Sicilii. Dintre toți trei, numai el n-avea pe fată zâmbetul de bun venit. Slab și mult prea bine îmbrăcat pentru un salariat bugetar, din ochii săi reci și albaștri fulgerau două gloanțe genetice rămase de la cuceritorii normanzi de demult. Inspectorul Velardi nu putea simți nici o afecțiune pentru un american care omora grade superioare ale poliției. Poate-și încerca norocul și în Sicilia. Strângerea de mâna a lui Velardi fu ca atingerea a două spade.

Al treilea om era mai înalt și mai masiv; părea un uriaș pe lângă ceilalți doi. Luă prizonieră mâna lui Michael, apoi îl trase spre el, într-o îmbrățișare sentimentală.

— Vere Michael! Bine ai venit la Palermo!

Se retrase și-l privi pe Michael cu ochi drăgăstoși dar precauți.

— Eu sunt Ștefan Andolini, tatăl tău și cu mine am copilarit împreună la Corleone. Te-am văzut în America, pe vremea când erai mic. Mă mai ţii minte?

Destul de ciudat, Michael își amintea. Căci Ștefan Andolini era o raritate printre sicilieni, un roșcovan. Ceea ce era și crucea lui, întrucât sicilienii cred că luda a avut părul roșu. Nicăi chipul nu-i era ușor de uitat. Avea gura enormă și neregulată, buzele groase ca două ciozvărte de carne însângerată, niște nări păroase și ochi cavernoși în găvane adânci. Deși zâmbea, chipul său te ducea cu gândul la crime.

În privința preotului, Michael a înțeles de îndată legătura. Dar Inspectorul Velardi reprezenta o surpriză. Andolini, preluând responsabilitatea de rubedenie, îi explică detaliat lui Michael rolul oficial al Inspectorului. Michael era neîncrezător. Ce căuta acolo omul acela? Velardi avea reputația de-a fi unul dintre cei mai implacabili urmăritori ai lui Giuliano. și se vedea cu ochiul liber că el și cu Andolini se antipatizau; se comportau cu exagerata curtoazie a doi oameni ce se pregătesc pentru un duel pe viață și pe moarte.

Şoferul le ținea deschisă portiera mașinii. Părintele Benjamino și Ștefan Andolini îl poftiră pe Michael pe bancheta din spate, cu respectuoase bătăi pe umăr. Părintele insistă cu umilință creștină ca Michael să stea la fereastră, în timp ce el lăua loc în mijloc, căci Michael trebuia să vadă frumusețile orașului Palermo. Andolini ocupă celălalt loc din spate. Inspectorul sărse de deja înăuntru, lângă șofer. Michael observă că Velardi ținea mâna pe clanța portierei astfel ca s-o poată deschide rapid. Îl trecu prin minte că poate Părintele Benjamino se înghesuise între el și Andolini pentru a fi o țintă mai greu de atins.

Precum un uriaș dragon negru, mașina porni încet pe străzile din Palermo. Pe bulevardul acela se

înălțau case grațioase cu aspect maur, masive clădiri publice cu coloane grecești, catedrale hispanice. Casele particulare, zugrăvite în albastru, alb, galben, aveau toate balcoane împodobite cu flori ce formau ca o altă șosea deasupra capetelor lor. Ar fi fost o priveliște frumoasă, cu excepția patrulelor de *carabinieri*¹ Politia Națională Italiană, care se vedea la fiecare colț, cu puștile pregătite. și alții, sus, în balcoane.

Mașina reducea la nimicnicie celelalte vehicule ce-o înconjurau, mai ales căruțele țărănești trase de catări ce cărau cea mai mare parte a produselor proaspete de la țară. Aceste căruțe erau vopsite în culori vii, vesele, fiecare palmă, până la spите roților, inclusiv oiștile. Pe laturile multor căruțe se vedeaui picturi înfățișând cavaleri cu coif și regi încoronati, în scene dramatice din legendele lui Charlemagne și Roland, vechii eroi ai folclorului sicilian.

Dar pe unele căruțe Michael văzu mărgălită, sub figura unui Tânăr chipeș, cu pantaloni de moleschin, cămașă albă, pistoale la cingătoare și puști petrecute pe umăr, o inscripție de două rânduri ce se termina întotdeauna cu litere mari, roșii, alcătuind numele GUILIANO.

Pe perioada exilului său în Sicilia, Michael auzise multe despre Salvatore Giuliano. Numele său figura-se permanent în ziare. Pretutindeni, oamenii vorbeau despre el. Proaspăta soție a lui Michael, Apollonia, îi mărturisise că în fiecare seară rostea rugăciuni întru apărarea lui Giuliano, la fel cum făcea aproape toți copiii și tinerii din Sicilia. Îl adorau, era unul de-al

lor, fiecare visând să fie ca el. Tânăr, de douăzeci și ceva de ani, era aclamat ca mare general pentru că învingea în luptă armatele de carabinieri trimise împotriva lui.

Era chipeș și generos, le dăruia săracilor cea mai mare parte din câștigurile sale tâlhărești. Virtuos, nu le permitea niciodată bandiților lui să molesteze preoții sau femeile. Când executa un informator sau un trădător, întotdeauna îi lăsă victimei timp să-și spună rugăciunile și să-și purifice sufletul pentru a fi în cei mai buni termeni cu rânduitorii lumii celeilate. Toate acestea, Michael le știa fără să i le mai explice nimeni.

Cotiră de pe bulevard, și un afiș uriaș cu litere negre de pe zidul unei case îi atrase lui Michael privirea. Avu timp exact cât să vadă cuvântul GUILIANO pe rândul de sus. Părintele Benjamina, care se aplecase spre fereastră, spuse:

— E una din proclamațiile lui Giuliano. În ciuda tuturor, încă mai stăpânește orașul Palermo pe timpul noptii.

— Și ce spune? întrebă Michael.

— Le permite celor din Palermo să circule iar cu tramvaiele, spuse Părintele Benjamina.

— Le permite? întrebă Michael cu un surâs. Un om scos în afara legii permite?

Din cealaltă parte a mașinii, Ștefan Andolini râse.

— Carabinierii circulă cu tramvaiele, asa că Giuliano le aruncă în aer. Dar mai întâi îi previne pe călători să nu urce-n ele. Acum promite că n-o să le mai arunce-n aer.

Michael spuse sec:

¹ Jandarmi, polițiști (it.) (n.r.).

— Și de ce-a aruncat Giuliano în aer tramvaie pline de polițiști?

Inspectorul Velardi întoarse capul, fulgerându-l pe Michael cu ochii săi albaștri.

— Fiindcă Roma, în prostia ei, i-a arestat tatăl și mama pentru asociere cu un criminal cunoscut, propriul lor fiu. O lege fascistă, neabrogată nici până acum de către republică.

Părintele Benjamingo spuse cu mândrie calmă:

— Fratele meu, Don Croce, le-a obținut eliberarea și fratele meu s-a supărat foarte tare pe Roma.

„Christoase, își spuse Michael. Don Croce era supărat pe Roma? Cine dracu era Don Croce astăzi în afara de-a fi pezzonovante¹ în Mafia?“

Mașina se opri în fața unei clădiri trandafirii, lungă cât tot cvartalul. Minarete albastre încoronau fiecare colț în parte. În fața intrării, o extraordinară copertină cu largi dungi verzi anunța „HOTEL UMBERTO“, păzită de doi ușeri strânsi în uniforme cu orbitori nasturi aurii. Dar Michael nu fu impresionat de această splendoare.

Ochiul său antrenat fotografie strada din fata hotelului. Depistă cel puțin zece bodyguarzi umblând pe rechi sau rezemati de balustradele metalice. Oamenii aceia nu-și ascundeau funcția. Jachete descheiate dezvăluiau arme prinse pe trup. Doi dintre ei, fumând țigări subțiri de foi, îi tăiară, un moment, calea lui Michael când coborî din mașină, scrutându-l îndeaproape „luându-i măsurile pentru sicriu“. Nu-i luară în seamă pe Inspectorul Velardi și pe ceilalți.

¹ Om cu greutate, stab, mahăr, grangure (it.) (n.t.).

După ce grupul intră în hotel, gorilele pecetluiră intrarea în urma lor. În hol, alți patru paznici se materializară și-i escortară pe un corridor lung. Aceștia aveau expresiile mândre ale slugilor în palatul unui împărat.

Capătul culoarului era barat de două uși masive de stejar. Un om așezat într-un jilț înalt, ca un tron, se ridică și descuie ușile cu o cheie de bronz. Făcu o plecăciune, adresandu-i cu acest prilej Părintelui Benjamingo un zâmbet conspirativ.

Ușile se deschiseră spre un magnific apartament; glas-vanduri deschise lăsau să se vadă o nesfârșită grădină luxuriantă în spate, din care emana mireasma lămâilor. Intrând, Michael putu vedea doi indivizi postați în interiorul apartamentului. Se întrebă de ce Don Croce era păzit cu atâta strășnicie. Doar era prietenul lui Giuliano, om de încredere al Ministrului Justiției de la Roma și, prin urmare, la adăpost de carabinieri ce umpleau orașul Palermo. Atunci de cine și de ce se temea marele Don? Cine-i era dușmanul?

Mobilierul din salonul apartamentului fusese inițial destinat unui palat italienesc – fotolii gargantuești, canapele lungi și adânci ca niște mici corăbii, mese masive de marmură ce arătau de parcă ar fi fost furate din muzei. Îl încadrau corespunzător pe omul care intra acum din grădină să-i întâmpine.

Avea brațele deschise să-l îmbrățișeze pe Michael Corleone. Stând în picioare, Don Croce era aproape tot atât de lat pe cât de înalt. Păr des și cărunt, cărlionțat ca al unui negru, frizat cu grija, încununa un cap leonin masiv. Ochii-i erau negri ca de șopârlă, două boabe de strugure încastrate deasupra unor obraji grei și cărnoși. Acești obraji păreau două

MARIO PUZO

lespezi mari de mahon, cea stângă rindeluită neted, cealaltă, denivelată de o excrescență. Avea o gură surprinzător de delicată, iar deasupra ei purta o mustăcioară subțire. Lancea groasă și imperială a nasului îi ținea chipul strâns laolaltă.

Dar sub acel cap de împărat era țăran până-n măduva oaselor. Pantaloni imenși, stând prost pe trup, îi însercuiau enormul mijloc, susținuți de bretele late înălbite. Voluminoasa-i cămașă era albă și proaspăt spălată, dar necălcată. Nu purta cravată, nici haină, și păsea cu picioarele desculțe pe dușumeaua de marmură.

Nu arăta deloc ca un om care-și „uda ciocul“ din fiecare afacere palermoneză, până la cele mai mizerare tarabe din piață. Greu de crezut că era răspunzător pentru o mie de morți. Că stăpânea partea de vest a Siciliei cu mult mai mult decât o făcea guvernul de la Roma. Si că era mai bogat decât ducii și baronii proprietari ai întinselor moșii siciliene.

Îmbrățișarea pe care i-o dărui lui Michael fu iute și usoară, în timp ce-i spunea:

— L-am cunoscut pe taică-tău de când eram copii. E o bucurie pentru mine că are un fiu atât de minunat.

Apoi se interesă de condițiile de călătorie ale oaspetelui și de nevoile lui prezente. Michael zâmbi și spuse că i-ar face plăcere o cojitură de pâine și un strop de vin. Don Croce îi conduse imediat în grădină, căci, asemenea tuturor sicilianilor, lua masa afară ori de câte ori putea.

Masa fusese întinsă sub un lămâi. Scânteia de sticlărie fină și pânzeturi albe. Servitorii le trasează scaunele largi de bambus, ca să se aşeze. Don Croce supraveghea aşezarea la masă cu o curtoazie

vivace, mai tinerească decât vîrsta lui; avea acum peste șaizeci de ani. Îl instală pe Michael la dreapta lui și pe fratele său, preotul, la stânga. Pe Inspectorul Velardi și pe Ștefan Andolini îi plasă în față, privindu-i pe amândoi cu o anume răceală.

Toți sicilienii sunt mari gurmanzi, când au unde găsi mâncare, și una din puținele glume pe care oamenii îndrăzneau să le facă pe seama lui Don Croce era că prefera să mănânce bine decât să ucidă un dușman. Acum ședea cu un zâmbet de plăcere benignă pe față, ținând furculița și cuțitul în mână, pe când servitorii aduceau mâncarea. Michael privi în jur prin grădină. Era împrejmuită cu un zid de piatră înalt și se găseau cel puțin zece paznici răspândiți prin jur, la propriile lor măsuțe de gustare, dar nu mai mulți de doi la fiecare masă și îndeajuns de departe pentru a respecta intimitatea lui Don Croce și a măsafirilor săi. Grădina era inundată de aroma lămăilor și a măslinilor.

Don Croce îl servi personal pe Michael, încărcându-i farfurie cu pui fript și cartofi, supraveghind îngrămadirea brânzei rase pe farfurioara alăturată pentru spaghetti, umplându-i paharul cu vin alb local, tulburul. Făcu toate acestea cu mult interes, preocupat sincer de faptul că era o chestiune de maximă importantă ca noul său prieten să mănânce și să bea bine.

Lui Michael îi era foame, nu mai pusese nimic în gură din zorii zilei, iar Don Croce fu ocupat să-i reumple tot timpul farfurie. Mai ținea sub ochi și servitul celorlalți oaspeți și, când era necesar, făcea semn unui slujitor să toarne într-un pahar sau să umple cu mâncare o farfurie goală.